

ASCOLTA

40. årgang · Nr. 4
Februar 2022

Portræt: Fredrik Bjellsäter

O süsseste Wonne!
- optagelser med *Valkyrien*

Maskeballet på Det Kongelige Teater:
En maritim skæbnefortælling

Indhold

- 1 Forsiden:**
Johanne Bock og Gisela Stille i *Maskeballen* på DKT.
Foto: Camilla Winther/DKT
- 3 Leder**
Om forventningens glæde
- 4 Ny dansk opera er inspireret af skandale på Galapagos ø**
- 7 Karriereboost til ung tenor**
- 8 Oh Land komponerer opera**
- 12 Anmeldelser**
  - *Maskeballen* på Det Kongelige Teater
  - *Den kongelige gæst* i Helsingør Kammeropera
  - *Teamplayer* på Ø1 og Opera
  - *Sound of Music* på Malmö Opera
  - *Weyses Sovedrikken* på Den Fynske Opera
- 25 O süsseste Wonne!**
Bemærkelsesværdige optagelser af *Niebelungens Ring* og *Valkyrien*
- 31 Operakalenderen**
- 36 Operachefens Klumme**
Philipp Kochheim
- 37 Sydlandske temperamenter**
Kendte italienske sangere og dirigenter på Det Kongelige Teater
- 44 In Memoriam: Peer Tønner Birch**
- 46 Portræt: Fredrik Bjellsäter**
- 50 Mærkedage**
- 61 OV-Lokalt**
- 63 OV's bestyrelse mm.**

Medlemsblad for foreningen
OPERAENS VENNER
Udgiver: Operaens Venner
www.operaesvenner.dk
ISSN 0900-6354

Redaktionsgruppe:
Kim Reich (KR)
mail@kimreich.com Tlf.: 5050 2016
Ansv. redaktør

Henrik Marcussen (HM)
henrikmarcussen@outlook.com
Tlf.: 4142 2684

Anne Holm (AH)
enna.mloh@gmail.com Tlf.: 2682 1911

Kirsten Neel Harry (KNH)
knh@xtrahand.dk Tlf.: 2165 3499

Pia Fosshem (PF),
billedredaktør, dtp, annoncer
fosshem@webspeed.dk Tlf.: 2287 8044

Bestyrelse, udvalg
og lokal-afdelinger: Se side 63

Tryk: Specialtrykkeriet Arco A/S

Distribution: PostNord

Reklamationer over leveringen
rettes til kasserer Hanne Brenøe
hanne@brenoe.dk Tlf.: 3810 0797

Et Abonnement på ASCOLTA er samtidig et
medlemskab af Foreningen Operaens
Venner. Årskontingentet er 400 kr. og 450 kr.
for to samboende. Pensionister over 65 år
betaler 250 kr., samboende 330 kr.

Næste nummer udkommer 1. april 2022
Redaktionel deadline 1. marts 2022
Annonce-deadline: 7. marts 2022

Om forventningens glæde

Af Kim Reich

Det er med en vis var-somhed jeg betræder disse linjer, som bliver til her i juledagene og op mod deadline 1. januar 2022. Bagtæppet er fortsat corona og har vi lært noget i de snart to år, der er gået siden pandemien gik i land, så må det være at dæmpe forventningerne. Vist glæder vi os til det, der venter i horisonten, og måske er det sådan, at det netop er forventningens glæde, der er gaven og ikke det vi forventer.

Et sejlivet rygte vil vide, at Søren Kierkegaard inviterede sin forlovede i teatret og straks da de var ankommet meddelte, at de ikke skulle blive, men at han bare ville synliggøre forventningens glæde for hende. Det må naturligvis have været skuffende for Regine Olsen og - om det havde været sandt - også have afsløret en mindre sympatisk side af den store, danske filosof. Søren Kierkegaard Forskningscentret på Københavns Universitet oplyser, at teaterhistorien ikke er andet end en myte skabt af den københavnske

bysladder. Julius Clausen (1868 - 1951), der var bibliotekar og forfatter, havde kontakt til Regine Olsen (senere Schlegel) og hun fortalte ham, at al den snak om at filosofien på slig vis eksperimenterede med hende intet havde på sig. Og til historien om, at Kierkegaard en aften havde inviteret sin forlovede med til *Don Giovanni*, og efter ouverturen havde rejst sig med ordene: "Nu gaar vi, nu har Du havt det bedste, Forventningens Glæde!" havde fru Schlegel følgende at sige: "Jo, jeg husker godt den Aften; men det var efter første Akt vi gik, fordi han havde stærk Hovedpine."

Således har Julius Clausen beskrevet det i erindringsværket "Mennesker paa min Vej. Minder fra de unge dage." Hertil er at føje, at Søren Kierkegaard var meget begejstret for Mozarts opera, som han hørte flere gange og 'anmeldte' over to artikler i Fædrelandets teaterspalte den 19. og 20. maj 1845. I afhandlingen "De umiddelbare erotiske stadier eller det musikalsk-erotiske" analyserer han i en meget større sammenhæng tre karakterer fra Mozart-

operaerne *Figaros Bryllup*, *Trylleflojten* og *Don Giovanni*. Pagen Cherubino er den spædt drømmende, i Papageno bobler lysten i fuglefængerens bryst og så er der Don Juan, hvis begær hverken er drømmende eller søgende: "Middelalderen veed meget at tale om et Bjerg, som ikke er funden paa noget Kort, det hedder Venus-Bjerget. Der har Sandseligheden sit Hjem, der har den sine vilde Glæder, thi den er et Rige, en Stat. I dette Rige har Sproget ikke hjemme, ikke Tankens Besindighed, ikke Reflexionens møifulde Erhverven, der lyder blot Lidenskabens elementariske Stemme, Lysternes Spil, Beruselsens vilde Larm, der nydes blot i evig Tummel. Dette Riges Førstefødte er Don Juan." (Enten - Eller. Første Deel. Kilde: SKS.dk). Forventninger og længsel har det med at gå hånd i hånd. Mit håb i skrivende stund er, at den planlagte premiere i januar 2022 på instruktør og operachef John Fulljames' nutidige iscenesættelse af Mozarts opera om Don Juan vitterlig har fundet sted. ■

Ny dansk opera er inspireret af skandale på Galapagos ø

Af **Kim Reich**

Den Åbne Opera, der har haft stor succes med forestillinger som *La Pizza con Funghi*, præsenterer til Copenhagen Operafestival 2023 en helt ny opera, *Paradismageren*, der skrives af jazzmusikeren, komponisten og dirigenten Jakob Høgsbro.

Operaen foreligger endnu ikke i færdig form, men er under udvikling. Komponistens første gennemskrivning af 1. akt foreligger, og arbejdet med 2. akt er planlagt. Desuden

blev der i sommeren 2021 gennemført en todages workshop med støtte fra Operaens Venners Fond, hvor der var særlig fokus på det vokale. Komponisten, librettisten Jesper Lützhøft og instruktøren Freja Friberg Lyme arbejder tæt sammen om udvikling af ide og koncept, ligesom der jævnligt er planlægningsmøder også med andre relevante parter for at sikre fremdriften i arbejdet, og for at holde fast i det mål som kompagniet har sat sig med den nye produktion.

Når man sætter en jazzkomponist til at skrive en opera i den klassiske genre, og samtidig sammensætter et orkester bestående af en strygekvartet fra DR SymfoniOrkestret og en saxofonkvartet fra DR Big Bandet plus harpe og slag-tøj, bliver grænserne for genrer og musikedramatik udfordret og undersøgt, hvilket også er en del af formålet.

"Det er ret atypisk at instruktøren er så tidligt inde i forløbet, for mit arbejde starter jo almindeligvis først når komponisten

Workshop med (bagest fra venstre) Louise Schröder, Emma Oemann, Frederikke Kampmann, Mathias Hedegaard, Jonathan von Schwanenflügel, Jakob Bloch Jespersen, Teit Kanstrup og med ryggen til, Jakob Høgsbro.

Foto: Rika Yasui Hammen.

og librettisten har 'sluppet' værket, men det giver mig en fantastisk chance for at formidle dette produkt på en helt anden måde end man ellers får chancen for som instruktør", siger Freja Friberg Lyme.

Hun tilføjer, at det altid er meget interessant at prøve at lave noget helt nyt, som aldrig nogensinde har været lavet før.

"Ikke en Tosca, hvor man selv har set 10 opsætninger og den er lavet 500 gange, men at man får lov til at være med til at sætte en helt ny standard for et værk. Så det er rigtigt spændende", siger hun.

Skandalen

Bag *Paradismageren* gemmer sig en virkelig historie. Den handler om lægen og filosofen Friedrich Ritter, der i 1929 og sammen med sin elskerinde Dore Strauch rejser til Floreana, der er den sydligste af Galapagos øerne, for at få fred til at arbejde med sine filosofiske skrifter og for at skabe en ny tilværelse langt væk fra civilisationen. Ikke desto mindre bruger han megen energi på at kommunikere med især den tyske og amerikanske presse. Det skabte

Freja Friberg Lyme.

Foto: Rika Yasui Hammen.

så megen opmærksomhed om projektet, at det fik flere til at valfarte til øen. De fleste jagede han bort igen, men to uafhængige grupper slog sig, til hans store fortrydelse, ned på øen.

Det var familien Wittmer og en baronesse, der havde medbragt sine 3 elskere.

Med hende fulgte utallige konflikter og intriger.

"I sommeren 2019 besøgte jeg og min familie Floreana, hvor vi fik fortalt en fuldstændig grotesk og sand historie om vores chaufførs bedsteforældre. Det var ikke mindst de sensationelle historier om Friedrich og Dore, der gik nøgne rundt på øen, de talrige intriger mellem beboerne, baronessens saftige sexliv med de mange elskere, skuddramaer og mordgæder, der

skabte opmærksomhed og pirrede både verdenspressen og offentligheden i første halvdel af 1930'erne", fortæller Jakob Høgsbro.

Non-dokumentar

I operaen er der ikke fokus på alle disse sensationer. Her stilles der skarpt på relationerne mellem de meget forskellige personligheder, der vælger at bosætte sig på øen. Deres forudsætninger og behov er vidt forskellige, hvor den enes er mere bizar og ekstrem end den andens.

"I vores udgave bliver det et opgør mellem Friedrich, som vil tænke og manipulere paradiset frem, og den kødelige baronesse, som konstant jager paradiset igennem den ultimative orgasme. Begge dør. Spørgs-

Fra venstre komponisten Jakob Høgsbro og librettisten Jesper Lützhøft.

Foto: Rika Yasui Hammen

målet står tilbage, om det så er middelmådigheden der vinder? Man kan sige det er en klassisk historie å la Babelstårnet, Faust eller Historien om en Soldat”, siger Jakob Høgsbro. Librettisten Jesper Lützhøft siger, at operaen er inspireret af virkelige hændelser, men ikke skal ses som en dokumentarisk fortælling. ”Opera er en genre, der egner sig utrolig dårligt til dokumentarisme. Derimod synes jeg, at opera er enormt velegnet, hvis man har noget mytologisk stof, noget stof der er eviggyldigt. Den evige kamp mellem det gode og det onde, menneskets ondskab, menneskets trang til

at spille gud - fordi opera jo taler til sanserne. Ved at fortolke en autentisk historie om en Nietzscheleivs forsøg på at skabe et idealsamfund udforskes, hvorledes mennesket bedst realiserer sit potentiale for at skabe sig et lykkeligt liv. Kan man skabe lykken for andre ved at kræve deres underkastelse? Kan man frisætte sig selv ved at begrænse sine nærmeste? Jeg synes selv, at vi har lavet en både tankevækkende og ret morsom forestilling på én gang.” *Paradismageren* er Jakob Høgsbros første klassiske opera, og med hans musikalske baggrund i jazzen kan vi allerede nu

se, at resultatet vil blive et nyt fantastisk spændende musikalsk værk, hvor komponistens jazzbaggrund også sætter sit aftryk. Han har stor erfaring som komponist, og hans musik har rødder i den vesteuropæiske partitur musik, den afroamerikanske rytmiske musik og faktisk også en del folkløre.

Den Åbne Opera har urpremiere på operaen den 21. - 26. august 2023 ved fem forestillinger i Dansekapellets Teatersal i København som gæsteforestilling ved Copenhagen Opera Festival. Sangerholdet udgøres af baryton Jakob Bloch Jespersen (Friedrich Ritter), sopran Frederikke Kampmann (baronessen), mezzosopran Emma Oemann (Dore), tenor Jonathan von Schwanenflügel (Harry), mezzosopran Elenor Wiman (Margret, Harrys mor), bas Morten Staugaard (Heinz, Harrys far), tenor Mathias Hede-gaard (Lorenz, baronessens elsker og Harrys nære ven) samt baryton Teit Kanstrup som kaptajn Knud. Den Åbne Opera forhandler pt. om også at kunne præsentere *Paradismageren* på scener i andre dele af landet. ■

Karriereboost til ung tenor

Af Kim Reich

Statens Kunstfond har udvalgt 12 kunstnere og kunstnergrupper, som gennem karriereprogrammet "Den Unge Kunstneriske Elite" får tilskud til at udvikle karrieren både herhjemme og i udlandet. Blandt de udvalgte er operasangeren Anders Sigfred Kampmann, der stræber mod at optræde på højeste internationale niveau. Han vil indstudere og udvikle fem af de største og vigtigste roller inden for specielt det tyske repertoire.

Den unge danske tenors sangerkarriere kom for alvor i gang via Herning Kirkes Drengkor, hvor hans musikalske talent hurtigt blev opdaget. Derpå har han studeret på The Guildhall School of Music and Drama i London og på DJM i Aarhus hos Bodil Øland. Han har bl.a. sunget Tamino i *Tryllefløjten* og titelrollen i operetten *Farinelli* samt medvirket i *Fête galante* på DJO. Forude venter to års arbejde med fem roller: Florestan, Don José, Cavaradossi, Siegmund og Lohengrin. Dem skal Anders Sigfred Kampmann

Anders Sigfred Kampmann.

Pressefoto.

studere og udvikle sig i sammen med sin mentor Stig Fogh Andersen. Det er fjerde gang Statens Kunstfond udvælger en række kunstnere, som bliver en del af programmet,

der omfatter alle kunstarter inden for musik, scenekunst, billedkunst, litteratur, film, arkitektur samt kunsthåndværk og design. ■